

ПРОБЛЕМИ ГУМАНІЗАЦІЇ ГЛОБАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Актуальність дослідження. Формування стійкої готовності людства до подолання сучасних загальнопланетарних загроз вимагає наукової розробки механізму гуманізації його глобалістичної свідомості. Не можна не враховувати важливості глобалістичної соціалізації як процесу засвоєння суспільних знань, цінностей, переконань відносно глобальної проблематики, становлення глобалістичної свідомості, її пізнавальних, ціннісних, емоційних, мотиваційно-вольових, самоаналітичних особливостей. Способи формування суспільної свідомості вивчало багато дослідників, утім, механізм формування світової глобалістичної свідомості залишається недостатньо вивченим. **Об'єктом дослідження** є людський фактор у системі глобалізованих світових і регіональних проблем, а саме виживання людства у складних соціокультурних процесах сучасної глобалізації. **Предмет дослідження** – аналіз негативних, деструктивних форм і наслідків розвитку глобальної цивілізації. **Мета дослідження** – дослідити становлення, розвиток її теоретичні трансформації ідей гуманізму. Відповідно до мети визначено такі завдання: - обґрунтувати актуальність дослідження феномену особистості та філософії гуманізму; - визначити сутність феномену особистості у вимірах філософії гуманізму; - дослідити напрямки діяльності в глобалістичній задля подолання глобальних проблем та питання людства. В останні десятиріччя ХХ століття соціально-економічні, політичні і культурні процеси висувають нові проблеми, які здійснюють значний вплив на характер розвитку як окремих регіонів, держав і спільнот, так і всього людства. Однією з таких проблем є задача осмислення гуманістичних умов, факторів і наслідків сучасної глобалізації. Від того, як людина буде розуміти суть глобальних процесів, систему вирішення задач, які породжуються нею, залежить майбутнє не тільки окремо взятого регіону і культурної спільноти, але і всієї земної цивілізації. Сучасна дійсність свідчить, що подальше безконтрольне вторгнення людини в природу, в самі основи і тасмиці людського буття може привести до планетарної - культурно-цивілізаційної та антропологічної катастрофи. Пріоритетність даного дослідження визначається не тільки кризовим станом сучасного світу в екологічному, політичному, культурному та демографічному відношеннях, а перш за все, його цивілізаційною нестійкістю у людському, духовно-моральному та культурному вимірах. Намагання взяти під контроль вирішення проблеми гуманізму в умовах глобалізації сучасності передбачає глибокий аналіз дійсних причин і умов їх виникнення, що є досить актуальним для філософсько-антропологічного і культурологічного осмислення майбутнього людства. Глобалістика як наука про сучасний світ дозволяє висвітлити питання стійкого розвитку суспільства, проблеми ноосфери та основи світогляду в умовах формування нового світу. Вона вивчає найбільш загальні закономірності розвитку людства і моделі світу, який управляється як єдиний соціальний організм у єдності і взаємодії трьох основних глобальних сфер – екологічної, соціальної та економічної [1]. Глобалізація і гуманізація створюють два об'єктивних процеси відцентрового і доцентрового характеру, що доповнюють один одного, хоча і здатних до конфронтації. Кінцева мета гуманізації - це олюднення оточуючого світу природи і суспільства з позицій розвиваючих потреб людини. Це означає, що критерієм суспільного прогресу і його кінцевою метою виступає людська особистість, можливість і перспектива її усестороннього розвитку, а також її універсальність у масштабах культури, соціуму і природи. Глобалістика і гуманістика – це дві взаємодоповнюючі і навіть взаємопроникливі сторони пізнавального процесу. І в тому, і в іншому випадку предметом пізнання виступає людина, її зовнішня, соціокультурна, або внутрішня, індивідуально-особистісна сторона. Проблема сучасного світового гуманізму, по суті, об'єднує ці два вектори соціально-гуманітарного знання. Вона інтегрує у собі політичний та історичний аспекти аналізу, надаючи гуманізму дійсно глобальної перспективи [3]. Соціальний гуманізм вбачає джерело особистісного розвитку у суспільстві і системі соціально-культурних відносин. Разом з тим, відмінність висхідних точок думки не виключає можливість, і навіть необхідність діалогу між різними видами гуманізму. У протилежному випадку ми маємо справу не з різновидами гуманізму, а з відповідними ідеологіями, як завжди ворожо протиставленими один одному. При цьому статус діалогу передбачає збереження відмінностей між ними і виключає перспективу досягнення тотожності. У цій недосяжності гуманістичного ідеалу закладається і здоровий прагматизм радянського гуманізму, який приймав принципи історичної відносності як норму і в нинішньому, і в майбутньому його розумінні. На кожному із цих етапів реалізації глобалізаційного проекту нашої ери, як проекту гуманізації людини у його історії, відбувається активний діалог між різними видами гуманізму - релігійним, ліберальним і соціальним, в контексті яких змінюється лише міра домінантності одного з них, як і форми його вираження у культурі, проте незмінною залишається їх загальна спрямованість до людського блага і розвитку особистості. Інтерес до розвитку особистості гуманізм проявляє як на рівні великих особистостей в історії людства, так і у відношенні рядової особистості громадянина [1]. Слід виокремити наступні віхи сходження по драбині функціональної універсальності гуманістичного діалогу: Релігія як найменш рухома світоглядна форма. Поки ми залишаємося у рамках чисто релігійних форм свідомості, діалог практично неможливий - така особливість релігійного абсолютизму у відношенні до раз і назавжди встановленого культу та його форми, проте вже на стадії релігійної філософії з'являється проблиск узагальнюючих значень, розрахованих на діалог в контексті базових філософських категорій. Державні ідеології виконують у наш час важливу функцію світоглядних форм. У їх типології і способах функціонування важливо розрізняти норму і патологію. Достатньо порівняти статус державних ідеологій у демократичних, авторитарних і тоталітарних режимах. Філософія створює наступний після релігії етап гуманістичного сходження до діалогового режиму. Проте і тут істотною залишається полярна протилежність окремих філософських шкіл і систем, які використовуються у політичних та ідеологічних цілях. Наука у цьому відношенні більш прозора для встановлення «єдиної істини для всіх». Проте її методологічна суворість порою виключає із поля зору визначальні пласти людської реальності, її суб'єктивності і неповторованості. Гуманістичний дискурс на стадії науки досягає чіткості вираження лише в рамках об'єктивних заданих координат і досягнутих методологічних можливостей. Мистецтво з його художньою образністю задає демократичну форму вираження гуманістичного змісту. Не випадково роль і значення мистецтва як інтегруючого начала помітно зростає у сучасній культурі. Це відображає загальну тенденцію гуманізації людини і суспільства, що може ввібрати у себе і релігію, і філософію, і науку. Вільна суспільність характеризує такий стан гуманістичного діалогу, у якому можна говорити про момент тотожності особистості, суспільства і культури. Ні один із видів гуманізму не має шансів на абсолютне лідерство. Це означало б смерть гуманізму. У самій онтології людського буття, як буття культури, закладається триєдність базових цінностей консервативного, ліберального і соціального [2]. Гуманізм розпочинає свій шлях з однієї із них, але реалізує себе у діалозі з іншими видами гуманізму. У тендітності і невлаштованості гуманістичного дискурсу і закладається його сила, його напружена відкритість світу чи, як сказав М.Гайдеггер, його спрямованість до істини буття і його вічна недосяжність. Всі ці кругооберти гуманістичного дискурсу не віднімають факту поступальності культури, лінії становлення людини в його історії. Віддаючи перевагу тому чи іншому виду сучасного гуманізму, гуманістична людина усвідомлює, що тільки у діалозі з іншими вона здатна реалізувати свій гуманістичний потенціал. Глобалізація і гуманізація створюють два об'єктивних процеси відцентрового і доцентрового характеру, що доповнюють один одного, хоча і здатних до конфронтації. Кінцева мета гуманізації - це олюднення оточуючого світу природи і суспільства з позицій розвиваючих потреб людини. Це означає, що критерієм суспільного прогресу і його кінцевою метою виступає людська особистість, можливість і перспектива її усестороннього розвитку, а також її універсальність у масштабах культури, соціуму і природи. Сучасна глобалізація світу та гуманізація людських відносин, приведуть, зрештою, до нового типу цивілізації - соціального гуманізму, що передбачатиме взаєморозуміння та поглиблення кооперації основних соціальних суб'єктів у розв'язанні глобальних соціально-екологічних проблем [4]. Отже, в глобальному суспільстві зберігається необхідність у використанні філософської методології, яка б задовольняла потребу збереження глобальних цінностей світу та справедливості, що впливає на формування ідеалів особистості. Передусім, це передбачає звернення до методологічного потенціалу аксіології як вченню про систему цінностей та ідеалів. Це означає, насамперед, спрямованість до «глобального гуманізму». До цінностей «глобального гуманізму» належать: по-перше, створення глобальної екосистеми; по-друге, екологічне виправдане зростання добробуту всіх людей у світі; по-третє, забезпечення прав людини і соціальної справедливості; по-четверте, гармонізація відносин між людиною і природою. Глобальний гуманізм повинен носити революційний характер, усвідомлюючи, що сучасна цивілізація переживає антропологічну кризу основних людських цінностей. Особливого значення набуває наукова розробка моделей розв'язання глобальних конфліктів. Вивчаючи дану проблему, дослідник минулого століття Ю.Гермейер виділив теорію «гри з протилежними інтересами». Ця математична теорія вивчає конфліктні ситуації: науковці, виділяючи спільні цілі конфліктуючих сторін, шукають компромісне вирішення проблем. На думку М. Мойсеева, такий методологічний підхід допомагає під час вирішення глобальних проблем в області екології, політики, культури. Для цього необхідно змінювати свідомість сучасної людини через філософію. На це вказують дослідники А.Толстоухов, І.Парапан: «Філософія майбутнього, як душа культури, повинна вести людину до творчості, найвищих цілей і цінностей, надихаючи людське суспільство на досягнення ідеалів». Глобалізація здійснює зростаючий вплив на особистість, яка «розширюючи» і змінюючи її свідомість впливає на всі сфери буття, породжуючи глобальні проблеми. Останні швидко змінюють світ, ці зміни неминучі і надзвичайно масштабні, а їхня швидкість зростає експоненційно. Глобальні проблеми сучасності - складна система глибинних трансформацій, що виникли перед людством на порозі ХХІ століття. Від успішного вирішення глобальних проблем залежить виживання цивілізації, її подальший стійкий розвиток, зменшення ризику самознищення, глобальна безпека людства [2]. **Висновок.** В основі управління суспільством знаходиться головний принцип людської комунікації і взаєморозуміння - природна турбота та довіра людей. Необхідність та незворотність зміни у свідомості людини диктується метою виживання людства в умовах загострення глобальних протиріч, що породжені складністю моральних норм в умовах глобального суспільства. До того ж філософія глобалістики пропонує певний комплекс уявлень про морально-етичні імперативи, цінності та цілі у діяльності людей, що спрямовані на збереження життя на Землі та розвиток людства - глобальну етику. Актуальність вивчення даного питання пояснюється тим, що розгляд глобальних проблем та подальших перспектив розвитку людства потребує звернення до

духовних джерел, морально-етичних норм особистості. З точки зору глобальної етики, розвиток людства відбувається через критерії якості життя, збереження навколишнього середовища, удосконалення внутрішнього світу особистості, самовиховання, самореалізації, самоосвіти з урахуванням широкого діапазону соціальних, політичних, культурних наслідків.

Список використаних джерел

1. Воронкова В. Г. Деконструкція гуманізму в умовах постмодерністської глобалізації // Гуманітарний вісник ЗДІА .2010. URL: http://zgia.zp.ua/gazeta/VISNIK_40_2.pdf
2. Колісниченко Р. М «Механізм гуманізації глобалістичної свідомості людства» / Кіровоградський інститут Міжрегіональної Академії управління персоналом, Кропивницький, Україна. 2016. URL: <https://grani.org.ua/index.php/іouma1/article/.../824/833/>.
3. Дутчак М. В Гуманізм: сутність, еволюція та технології / Національний університет фізичного виховання і спорту України. 2007. URL: <https://cyberleninka.ru/article/v/gumanizm-suschnost-evolyutsiya-i-tehnologii>
4. Гончаренко М.С. Виховання і гуманізація освіти як шлях до духовного оновлення суспільства / Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/vospitanie-i-gumanizatsiya-obrazovaniya-kak-puti-k-duhovnomu-obnovleniyu-obshchestva/viewer>